

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 4. Soluuntur obiectiones contra præcedentem doctrinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

est liber in causa, & secundario, sicuti deambulatio. Non enim alia ratione liberè deambulo, nisi quia liberè volo deambulare. Moneo insuper volitionem creatam liberam, esse liberam respectu voluntatis creatæ, & respectu voluntatis diuinæ; sicuti enim voluntas ita illam producit, ut possit non illam producere: ita Deus ad illius volitionem concurrat, ut possit etiam non concurrere, quia nullus effectus necessariò producitur à Deo: sed omnes ab illo liberè operante procedunt. Ea tamen est differentia inter libertatem Dei, & creaturæ respectu volitionis creatæ notatu dignissima, quod volitio creatæ, respectu voluntatis creatæ, est libera formaliter, primariò, & in se; & est primum, per quod voluntas se determinat ad volitionem ipsam, ante quam nihil erat in voluntate, per quod voluntas supponeretur determinata: volitio verò creatæ nunquam potest esse formaliter, primariò, & in se libera respectu voluntatis diuinæ, sed semper est libera derivatiuè libertate volitionis diuinæ, à qua depèdet tanquam à causa, & per quam Deus se determinat, quatenus est ex se, ad volitionem creatam producendam, vel non producendam; ita, ut antequam Deus volitionem creatam producat, intelligatur iam quatenus est ex se determinatus ad illam producendam per decretum quod præcedit ipsam volitionem; quo posito non ultra Deus manet indifferens ad hanc volitionem producendam, vel non producendam. Ratio huius discriminis satis perspicua erit omnibus, qui politè materiam hanc attingunt: illi exhibeo. Volitio tantum est libera formaliter, & in se respectu voluntatis quam determinat, & constituit volentem: sed volitio creatæ tantum determinat, & constituit volentem voluntatem creatam: ergo tantum est libera formaliter, & in se, respectu voluntatis creatæ. Maior ab omnibus est admittenda, quia, cum voluntas tantum sit potentia formaliter libera, illud tantum, quod est exercitium talis potentie est formaliter, & in se liberum; & id quod determinat voluntatem formaliter, est id quod formaliter in se provenit à principio indifferenti; reliquæ vero actiones provenientes à voluntate determinatæ, vel non dependentes à voluntate, non possunt provenire à principio indifferenti potenti se determinare. Minor Catholicè negari nequit, consequentia inevitabilis est.

55 Ex his infero formaliter ex vi volitionis creatæ tantum causam creatam constitui liberam in actu secundo; & hanc esse vnicè principium in actu liberum per hanc volitionem formaliter, & quæ vnicè per ipsam se determinat: Deumque per hanc volitionem creatam non constitui se determinantem neque liberum; sed per aliam formam, videlicet per suam volitionem se determinare ad volitionem creatam producendam, & constitui primum liberum respectu volitionis creatæ.

56 Videas ultra, dupliciter se posse Deum determinare ad concurrendum. Primò per decretum, quo decernat actionem independentem à libertate voluntatis: ita ut cum illo decreto componi nequeat negatio volitionis. Secundò per decretum, quo decernat volitionem dependentem à libertate voluntatis; quod quidem indifferens est ut componatur cum volitione, & negatione eiusdem. Primum illud decretum libertatem destruit: hoc secundum illam illam suam tuetur, & est, quo de facto se determinat ad concurrendum cum voluntate ad actus liberos; quod latius explicabo, & probabo punct. immediatè venturo. Decretum primum libertatem destruens, determinat causam primam, & secundam; & ipsam actionem. Decretum hoc benignum libertati attemperatum, non determinat causam secundam, quia illo posito manet indifferens ad operandum; & non operandum: & consequenter non determinat actionem, seu volitionem dependentem à causa secundam, neque dependentem à Deo, quæ est eademmet indiuisibilis: tantum determinat Deum, ne posito hoc decreto ex parte sua, sit indifferens aliqua ad concurrendum, vel non concurrendum, quia totam suam omnipotentiam, ex vi huius decreti veluti voluntati creatæ commisit, in ordine ad illum actum, ut illa utatur, vel non utatur secundum suum arbitrium. Quapropter decretum hoc rectè dicitur determinatio subiectiva, seu respectu subiecti (sic liceat voluntatè diuinam respectu suæ volitionis compellere) non verò determinatio determinatiua, seu determinatio sui termini. Ex quo inferes aliud esse se Deum determinare ad concurrendum libere cum voluntate: aliud determinare voluntatem, & volitionem ipsam. Hæc si per calleas, nullus ti-

bi, neque minutulus difficultatis scrupulus potest superesse, & ex illis omnibus omnia, quibus Thomistæ suæ qualitatem stabilire intendunt, facillimo negotio persolues.

S. IV.

Soluntur obiectiones contra præcedentem doctrinam.

Obicit Aluarez disp. 18. & disp. 24. n. 14. Si voluntas operaretur sine prævia motione, esset primum agens: ergo non potest operari sine illa: probat antecedens: illud est primum agens, quod operatur independentem ab alio, & sine prævia præmotione; sed voluntas operatur independentem à motione: ergo operatur ut primum agens. Debiisset Aluarez primam partem antecedentis, omisissam in minori secundi syllogismi, probasse: & secundam maioris stabilire, frustra enim sibi fingit definitionem primi agentis, ut probet agens, quod non operatur cum motione prævia, esse primum agens. Si tamen ex hac parte firmum libi argumentum superest, firmus ex altera mihi subsumo. Primum agens est illud, quod operatur independentem ab alio, & sine prævia motione: sed voluntas etiam si operetur sine propria motione, non operetur independentem ab alio: ergo non est primum agens. Melius enim arguitur à negatione vnius partis essentialis ad negationem compositi, quam ab affirmatione eiusdem partis, ad affirmationem totius compositi. Hæc enim est optima consequentia: non datur materia, quæ est pars essentialis hominis: ergo non datur homo: & hæc pessima: datur materia: ergo datur homo.

Respondeo primam causam esse illam, quæ operatur independentem ab alia: & causam secundam esse illam, quæ non potest operari sine dependentia ab alia. Ex quo fit voluntatem semper operari, ut causam secundam: quia semper operatur dependentem à Deo, & neque independentem ab illo operari. Confugit Aluarez locis citatis ad auctoritatem D. Thomæ, ut hanc solutionem resciat: asseritque impugnatum fuisse à D. Thom. in 2. dist. 37. q. 2. art. 2. ubi hæc habet: *Quamvis per hanc responsum euitaretur, quod voluntas humana, & quæcumque alia causa non esset primum ens simpliciter: non tamen videtur posse euitari, quin esset primum agens, si eius actio in aliquod primum agens non reduceretur sicut in causam.*

Ad eò alitè mentibus nostris infudit de auctoritate, subtilitate, præcellentique Angelici Doctoris doctrinam, dignissima existimatio: ut illius testimonia abs re læpissime adducta ad illa, quæ nullatenus probant, imò non raro ad illa, quibus neque coheret tanti Doctoris doctrina, nunquam nobis suspectam reddant, neque grandem inter Doctores Scholasticos, & Ecclesiæ Patres auctoritatem quidquam apud nos minuant: affectus enim, & studium erga Magistrum, & doctrinam nobis suadent, & monstrant quantam Angelici Doctoris iniuriā, illius testimonia ita referantur, ut leuia, & inania videri possint, si illius maximum pondus, & efficacia maxima ad illa probanda, quæ Angelicus Doctor intendit, omnibus non innotesceret. Respondeo Angelicum Doctorem hic impugnasse sententiam quandam, quam Magister reuelarat, asserentem causam secundam non dependere à prima in operando, & sine concursu illius suos effectus producere: dependere tamen ipsam causam secundam in fieri à Deo, à quo entitatem recepit. Quam sententiam effaciter impugnant verba ex D. Th. relata, quia licet ex dependentia, quam haberet causa secunda à prima, ut ipsa produceretur, rectè posset euitari non dici primum ens, quia hoc est omnino independens, tamen non potest euitari esse primum efficiens: quia actio, per quam operatur, per se ipsam à Deo non dependet.

Arguunt secundò. Voluntas quando operatur vel determinatur à Deo, vel se ipsam determinat: si determinatur à Deo, intentum obtinent Thomistæ: si se ipsam determinat: ergo voluntas est primum se determinans: ergo præter Deum admittendum est aliud primum principium, & aliud primum liberum. Neque refert dicere, voluntatem se determinare per concursum dependentem à Deo; quia adhuc posito concursu Dei per modum actus primi, voluntas est indifferens, & ipsa est, quæ determinat suam volitionem: quæ est concursus Dei, & ipsius voluntatis, & ab utroque essentialiter dependet: ergo voluntas debet dici primum principium volitionis, quæ physicè essentialiter dependet

dependet à Deo, & à voluntate, & primo determinatur à voluntate, quàm à Deo, tota enim determinatio volitionis radicatur in voluntate, à qua oritur tanquam à radice sue determinationis, & tanquam à principio primo determinante actionem.

61 Dixi iam num. 19. aliud esse Deum se ipsum determinare; aliud determinare actionem: & ex ibi dictis modò respondeo, voluntatem non tantùm esse, quæ primò determinat volitionem; sed quæ vnicè illam determinat, quia Deus non determinat volitionem, cuius determinationem voluntati commisit, iuxta illud Ecclesiast. cap. 15. vers. 14. *Reliquit Deus hominem in manu consilij sui.* & ibid. n. 17. *ignem, & aquam apposui tibi:* tamen voluntatem non esse principium primò se determinans ad volitionem. Quia antequam voluntas, per productionem ipsius volitionis, ad ipsam se determinet, & exerceat suam libertatem circa ipsam, per exhibitionem eiusdem, iam Deus seipsum per decretum, quo statuerat concurrere ad volitionem dependenter à voluntate, seipsum determinauerat, & libertatem propriam exercuerat circa volitionem humanam producendam. Ex quo clarè inferitur voluntatem non esse primum principium liberum talis volitionis, licet sit non primum, sed vnicum principium determinans volitionem, & vnicum principium in actu secundo liberum, & formaliter exercens suam libertatem per hanc volitionem creatam: quæ Deum non constituit liberè operantem: sed effectus decreti Dei, & exercitij voluntatis diuine.

62 Hæc in causis liberis: in necessariis autem facilius est solutio. Dicunt Thomistæ, causas necessarias esse determinatas ad operandum, quoad specificationem: non tamen quoad exercitium. Quia in exercitio habent indifferentiam, quam ipsi appellant contingentiam, quia quando ignis hic, & nunc comburit, contingere potuit, vt non combureret. Hanc doctrinam non probo: quia ignis semper perit exercitium actionis, si sit applicatus: si autem applicatio deficiat, non petit sub illis circumstantiis effectum, neque quoad specificationem, neque quoad exercitium. Sed quidquid sit de hoc, respondeo, determinationem, quam habet ignis in actu primo ad operandum, non distingui à sua entitate, quæ per modum actus primi operationem exigit, & concursum causæ primæ dandum sub omnibus requisitis ad actionem, & non alio modo. Et sicut entitas ignis dependet in fieri, & in conservari à Deo: ita determinatio ignis per modum actus primi dependet à Deo, & sicut Deus determinat ignem ad existentiam: sic illum determinat ad existentiam, quam habet respectu effectus: quia hæc non distinguitur à sua existentia. Determinatio eiusdem ignis in actu secundo, ad hanc calefactionem, essentialiter est à Deo, & ab igne: ita tamen vt ignis non possit ex se illum non exhibere: Deus tamen potest talem actionem simul cum igne producere, & non producere. Ex quo inferitur totam determinationem ignis in actu primo exigentis calorem in actu secundo illum producente à Deo, esse tanquam à primo determinante existentiam, & actum primum calefactionis, & vltimò, & efficaciter determinante ipsam calefactionem, quia posita calefactione ignis per modum actus primi, adhuc deficeret calefactio, si Deus non se determinaret ad illam producendam.

63 Argunt tertio: Deus non determinat voluntatem ad operandum: ergo vel expectat determinationem voluntatis, vt cum illa operetur, vel illi offert suum concursum in actu primo, vt ipsa Deum applicet ad operandum illo modo, quo maluerit voluntas? Primum dici nequit: quia non potest Deus videre determinationem voluntatis, antequam videat suum concursum in actu secundo, cum quo identificatur, & ad quem supponitur concursus in actu primo, seu applicatio omnipotentia. Si dicatur secundum, sequitur Deum operari cæco modo, secundum ductum voluntatis, quin sciat, quid facturus sit, quovisque illum fecerit. Respondeo, Deum exhibere, seu committere voluntati suam omnipotentiam, vt illa vtatur in partem, quam maluerit, antequam determinationem absolutam illius videat: nihilominus non operari cæco modo: quia antequam suam omnipotentiam voluntati credat, scit Deus per scientiam conditionatam, quid voluntas factura sit, si illi omnipotentia applicetur, vt ipsam vertat in partem quam maluerit. Vnde antequam Deus effectum liberum producat, illum, vt possibilem agnoscit, & antequam applicet

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

suum omnipotentiam ad illum producendum, eundem effectum nouit sub conditione futurum, vel non futurum. Quod autem illum non præiudicet absolutè futurum, nihil refert: quia nullus effectus futurus videtur, antequam decernatur.

Argunt tertio Thomistæ: Deus est verus dominus nostre voluntatis: ergo potest vt illa quando vult, & quomodo vult: ergo vt illa, & applicat illam ad suas operationes. Primum antecedens non potest in questionem verti: prior illatio probatur ex definitione dominij, quam tradit Bart. in l. si quis vi. §. differ. n. 4. ff. de acquenda possess. vbi inquit: *Dominium est ius perfectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur.* Quam definitionem amplectuntur Iurisperiti omnes, apud Ant. Gomez ad leg. 45. Taurit ex qua aliam dominij descriptionem communiter adducunt Doctores: *Dominium est ius habendi, possidendi, fruendi, & utendi, ac disponendi de aliqua re pro libito voluntatis, vel secundum aliquem determinatum modum, à quadam superioritate, vel auctoritate definitum.* Posterior illatio probatur ex D. Thom. 1. 2. quest. 16. art. 2. vbi sic vsum definit: *Vsus alienius rei nihil est aliud, quàm applicatio illius ad aliquam operationem, ex quo fit, vsum dici operationem, ad quam potentiam applicamus.*

65 Respondeo, Deum esse verè Dominum voluntatis, & nostrarum actionum, & posse vt nostra voluntate, quando, & quomodo voluerit, & ita posse vt voluntate illam applicando, vt necessariò operetur, & potest vt illa applicando eandem ad operationem liberam. Si voluerit vt illa ad operationem necessariam, poterit illi adiungere decretum aliquod prædefinitum, ex se immediatè efficax independenter ab alijs medijs, vel aliud comprincipium creatum huiusmodi efficax, in illam coniungere. Si autem voluerit vt voluntate, vt ipsa liberè operetur, debet voluntatem applicare ad talem operationem per principia, quæ inclinent ad operationem: sed indifferentia, vt coniungantur cum operatione, & cum illius negatione, & non per decretum prædefinitum, vel comprincipium creatum modo dicto, quod ex sua natura necessitatem voluntati inducat. Quia nequit Deus applicare potentiam ad operationem per media, cum quibus repugnat talis operatio; cum verò operatio libera repugnat cum huiusmodi comprincipijs, non potest Deus applicare voluntatem ad operationem liberam, per hæc comprincipia.

66 Argunt vltimò: voluntas se determinat quoad specificationem, & Deus illam determinat quoad indiuiduationem: ergo prius est voluntatem determinari quoad specificationem, quàm Deum se determinare cum ipsa concurrere: sed hoc fieri nequit: quia nulla determinatio potest esse in voluntate independenter à concursu Dei: ergo tota doctrina tradita falsa est. Explicabo punct. sequent. §. vltimo, quomodo Deus voluntatem determinet ad indiuiduationem specierum, ad quas ipsa se potest extendere, quod non fit expectante Deo determinationem quoad specificationem, vt postea ipse indiuiduationem determinet, sed offerendo concursum ad hunc numero actum amoris, & hunc numero odij, & non alios, antequam voluntas vllam habeat determinationem. Ex quo fit, vt si voluntas se determinat ad actum amoris, necessariò ad hunc se debeat determinare; quia alium non est potens: & ita de actu odij.

67 Posses ex hac doctrina sic arguere cum Thomistis: Si Deus non determinat voluntatem, sed tantum suum parat concursum, vt voluntas operetur, vel non operetur iuxta suum arbitrium; ita vt tunc operetur Deus cum voluntate, cum ipsa se ad operandum determinat, & tunc non operaretur Deus cum ipsa, cum eadem non se determinat, sequitur Deum esse causam subordinatam voluntati, & voluntatem non esse causam subordinatam: sed potius subordinantem respectu Dei. Probatur sequela: causa subordinata est illa, quæ in operari dependet ab alia & causa subordinans est illa, à qua alia causa in operari dependet: sed Deus dependet in operari à causa secunda, cum ad nutum illius operetur, & non operetur; ergo Deus est causa subordinata voluntati, tanquam causæ subordinanti. Respondeo, voluntatem essentialiter subordinari causæ primæ: quia siue liberè, siue necessariò operetur, operatur dependenter à voluntate causæ primæ: ita vt, si prius Deus non voluerit cum ipsa concurrere ad actum liberum, vel necessarium, ipsa nullo modo poterit operari, & potest Deus pro sua libertate determinare voluntatem, vt necessariò operetur, & quamlibet operationem liberam

liberam illius impedire: Voluntas autem non potest Deum determinare ad aliquam operationem, si prius ipse, etsi non actionem, saltem seipsum determinauerit modo explicato n. 19. ad talem actionem; neque aliquam actionem sine concursu Dei determinare valet voluntas; & hæc subordinatio semper competit voluntati. Quia tamen Deus vult suam libertatem voluntati relinquere, illi per decretum indifferens suam omnipotentiam applicat, & committit, ut illa utatur in partem quam maluerit; & omnipotentia sic applicata libere à Deo, operatur vel non operatur hunc, vel illum effectum dependenter à determinatione voluntatis. Et in hoc sensu potest dici omnipotentia subordinata voluntati, cui Deus illam commisit non necessario: sed, ex decreto libero Dei: Numquam tamen adhuc ex decreto libero Dei voluntas diuina dicitur subordinata immediatè voluntati humanæ, quia, licet voluntas determinet omnipotentiam ad producendam volitionem creatam; nunquam tamen determinat voluntatem diuinam ad suam volitionem. Quia antequam voluntas creata determinet suam volitionem, & omnipotentiam ad talem volitionem producendam, est Deus determinatus ad omnem actum suæ voluntatis, à quo volitio creata dependet. Neque causa aliqua creata immediatè potest determinare exercitium voluntatis diuinæ, nisi mediatè tantum, quatenus determinat obiectum circa quod voluntas diuina postea potest versari non actu efficaci, quo velit tale obiectum producere, quia hic actus iam supponitur ad determinationem causæ creatæ, & productionem obiecti, sed actu complacentiæ, vel alio supponente iam obiecti existentiam.

S. V.

Necessitas concursus causæ primæ, ut secunda operetur necessitatem non inducit physica prædeterminationis.

68 **A**D difficultatem hanc dissoluendam, oportet in memoriam adducere obiectum omnipotentia esse rationem communissimam entis; quod omnes absque questionis loco admittere tenentur. Hanc conclusionem ex dicendis in Met. Contr. 10. de modo quisque faciliè intelligit; ubi probabo causam non referri ad rationem aliquam communem omnibus effectibus; sed ad hunc, & illum peculiarem effectum; dicimus tamen referri ad rationem aliquam communem effectuum, seu ad effectus sub ratione aliqua, in qua omnes conveniunt, ut significemus omnia singularia significata sub illo communi conceptu esse terminos, seu obiecta talis potentia, sic potentia visus colorem in communi solemus assignare tanquam obiectum; quia species omnes contentæ sub hoc conceptu vniuersali coloris, obiectum adequatum potentia visus constituunt. Eodem modo, quia omnia singularia contenta sub hoc vniuersali conceptu entis, sunt obiecta omnipotentia, dicimus obiectum illius esse rationem illam communissimam entis. Ex quo fit prædicatum entis esse titulum adequatum, ut quilibet effectus dependeat à Deo: sicut prædicatum vitalis, titulus est, ut effectus dependeat à principio vitali. Cum autem in omni effectu hæc ratio entis reperitur, in omni effectu dependentia à Deo reperiri necesse est. Quem discursum eleganter concessit D. Th. 1. part. quæst. 103. art. 5. in corpore: *Quia forma rei est intra rem & tanto magis, quia consideratur, ut prior, & vniuersalior; & ipse Deus est propriè causa ipsius esse vniuersalis in rebus omnibus: quia inter omnia est magis intimus rebus, sequitur quod Deus in omnibus rebus intus operetur.*

69 **N**oto secundo, Deum multis modis influere in effectum productum ab ipso, & à causa creata. Primo: influit in effectum producendo virtutem creatam, à qua ipse effectus producit; & hac ratione Deus dicitur causa remota cuiusvis effectus. Quam causalitatem haberet quolibet alio influxu secluso. Secundo: Deus producit conditiones, & omnia requisita, ut causa secunda operetur, quod est applicare causam ad suam operationem. Hoc fit in causis physicis per approximationem localem, inter agens, & passum; & in voluntate per præsentationem obiecti. Hac ratione Deus habet remotè prioritatem illam respectu effectus, quam proximè habent conditiones ab ipso productæ. Tercio: Deus suam omnipotentiam applicat ad producendum effectum, per decretum antecedens ipsius pro-

ductionem, indifferens ad effectum libere producendum à voluntate creata, & determinatum ad producendum effectum dependentem à causâ secunda ex natura sua necessaria, & determinata ad effectum. Medio hoc decreto concurret Deus eodem modo, quo concurret modò meo volitio ad motum localem efficiendum à potentia progressiva, qui concursus moralis, & non physicus dici solet: quia tantum se habet per modum determinantis principium physicè producens. Quarto: Deus per suam omnipotentiam immediatè influit in effectum: ita ut actio productiva illius essentialiter respiciat omnipotentiam per se ipsum, & immediatè. Hac ratione Deus immediatè, & propriè dicitur causa cuiusvis effectus creati.

Hos omnes influxus rectè sine prædeterminatione componi ex illorum naturis facile constat. In quibus rationem adequatam causæ primæ, à qua secunda dependeat in operari secundum rationem, quæ ab hac distinguitur, prædeterminatione seclusa sitam esse probabo, & explicabo. Influxum causæ, abstrahentem à causâ primâ, & secundâ, rectè quisque agnosceret in dependentia, quam habet quilibet effectus à Deo immediatè, per omnipotentiam, attingentem productionem ipsius. Deinde ratio causæ primæ in eo relucet, quod Deus est causa vniuersalis omnium effectuum, & principium immediatum omnium actionum, & ob hanc rationem præcisam potest dici Deus causa prima, seu prior prioritate vniuersalitatis, illa enim, quæ vniuersaliora sunt, priora vocamus. Neque hæc ratio alicui entitati creata conuenire potest: implicat enim dari causam creatam, à qua essentialiter dependant omnes actiones creatæ. Quia saltem actio, quæ ipsa produceretur ab ipsa non procederetur: Neque refert, si dicas, Deum non produci à seipso; quia Deus à nulla causa dependet: virtus autem illa dependeret à vera causa: ac proinde daretur causalitas aliqua, cuius ipsa non esset principium: ac proinde non esset causa prima, id est omnium vniuersalior. Quia Deus esset causa omnium effectuum, quorum hæc entitas esset causa, insuper esset causa illius entitatis: ac proinde esset causa vniuersalior illa. Ad id implicare causam, à qua reliquæ entitates essentialiter dependant; quia anima rationalis de facto potest dependere à solo Deo: ergo implicat non posse dependere ab illo solo: & possibilis est actio tantum dependens à Deo: ergo de potentia Dei absoluta non potest non esse possibilis, quia licet liberum sit Deo, hanc entitatem produci, vel non produci: non tamen liberum est illi entitatem esse vel non esse possibilem.

71 **A**lio modo Deus dici potest causa prima respectu effectus, qui dependet indiuisibiliter à Deo, & à causa secunda, verbi gratia, volitionis creatæ. Quia cum dicimus, volitio dependet à Deo, & à voluntate hominis, si inquiramus, voluntas hominis à quo dependeat: aliam illius poterimus causam assignare. Dicemus enim, voluntas dependet ab anima, si voluntas potentia sit superaddita. Et rursus inquiramus, à quo dependeat anima; dicemus, dependet à Deo: & sic dependentia volitionis à voluntate non resoluitur in ipsam voluntatem, sed in Deum, & sicut prima principia vocamus illa, quæ rursus per alia probari nequeunt, sed per se ipsa nota sunt: sic primam causam vocamus illam: quæ causam aliam non habet, à qua ipsa dependeat, & prima dici nequit illa, quæ ab alia dependet, & media quæ causa alia influit. Et hac ratione nulla causa creata, prima dici potest. Deus autem propriè causa prima dicitur: quia cum dicimus volitio creata immediatè dependet à Deo, si rursus interrogemus, Deus à quo dependet? dicemus, Deus à nullo alio dependet, neque ultra progreditur in resolutione causarum, Deus enim est prima causa media quæ nulla alia influit.

72 **A**lio modo potest dici Deus causa prima, quia non tantum est causa immediata effectus; sed etiam mediata: quia tribuit virtutem causatiuam causæ creatæ, media quæ influit in effectum. Propter quam rationem Deus dicitur, & prima causa respectu effectus, quia prius influit mediatè Deus in effectum, quam causa creata immediatè influat. Hæc ratio causæ primæ videtur coincidere cum ratione immediatè assignata; tamen, si rectè inspicitur, longè est ab illa diuersa. Dixi enim causam creatam non dici causam primam, quia influxus, & dependentia effectus non resoluitur in ipsam. Vide, etiam si volitio dependet à voluntate, & voluntas ab anima, licet anima per impossibile non dependeret à Deo, voluntas non diceretur causa prima volitionis.